

● V Gradežu pokopali Bruna Zerbina

NADALJEVANJE S 1. STRANI

nikih so hodili ribiči iz Gradeža, Marana, Caorl, Chioggie, ki so se tudi s posebnimi avtobusi množično pripeljali sem izraziti svojo solidarnost. Za njimi pa tisoči preprostih ljudi, prebivalcev Gradeža, mesteca, ki se je večeraj po sklepu občinskega odbora povsem ustavilo v znak žalovanja za pokojnim ribičem. Trgovine in javni lokali so bili zaprti, vso pot, ki jo je počasi prehodil spreved, pa sta zaznamovali neprekinjeni vrsti ljudi. Brez pretiravanja lahko zapišemo, da se je res vse mesto poslovilo od svojega mladega nesrečnega sina. Bilo je to tiho, žalostno in ganjeno slovo, polno bolestrnega dostojanstva, ki so ga v Gradežu pokazali že v prejšnjih dneh in s katerim so znali prenašati te žalostne trenutke, brez vsakršne histerije, žalostni in prizadeti, vendar brez posplošujočega sovraštva.

MARKO MARINČIČ

Degan sprejel ribiče

»Italijanska vlada si prizadeva, da bi v najkrajšem času rešili vsa odprta vprašanja v zvezi z ribolovom v severnem Jadranu.« Tako je zagotovil minister za trgovinsko mornarico Costante Degan, ki je včeraj v Gradežu po pogrebu nesrečnega Bruna Zerbina sprejel delegacijo ribičev iz Gradeža in drugih pomorskih mest Veneta in Furlanije-Julijske krajine ter upravitelje zainteresiranih občin. Degan je izrekel upanje, da tudi na drugi obali tega morja obstaja enak interes. Dosegije treba jasnost v pravni ureditvi ribolova in nato izvajati norme brez »tragičnih odklonov«, kot je označil umor gradeškega ribiča.

Za to - je še poudaril Degan - potrebuje vlada sodelovanje dežele in krajevnih uprav ter družbenih in gospodarskih sil. Vsekakor, je poudaril, pa

ne smemo odstopati od dialoga in sporazumnega reševanja nasprotij, zato je nujno, da ostane dialog med Italijo in Jugoslavijo odprt.

Enako potrebo je izrazil tudi predsednik deželne uprave Adriano Biasutti. Omenil je dolgoletne napore za premostitev v zgodovini zakoreninjenih nasprotij. Ti naporu se ne smejo zavreči. »Poti nazaj ni,« je še dejal, »vendar to ne pomeni, da bi morali ignorirati ali pozabiti na dogodek, v zvezi s katerim se ne moremo zadovoljiti z enostavnim formalnim obžalovanjem jugoslovanskih oblasti.«

Predstavniki ribiških združenj so na neformalnem srečanju zahtevali od zastopnikov rimske in deželne vlade, naj se jim zagotovi varnost pri opravljanju ribiškega poklica. (mm)

● Pospešiti sodelovanje

NADALJEVANJE S 1. STRANI

rabo sile zagotovi normalno stanje na meji.

Do tod uradno sporočilo, iz razgovora z veleposlanikom pa smo še izvedeli, da je šlo v prvi vrsti za skupno ugotovitev in željo, naj tragični incident ne privede do nadaljnjih incidentov in zaostrovanja ozračja temveč prav obratno, naj pospeši celoten postopek reševanja odprtih vprašanj v dvostranskih odnosih. Prišla je do izraza zavest, da je rešitve treba iskati dvostransko in na osnovi zelo konkretnih predlogov, o katerih sta se že včeraj dogovorila italijanski zunanji minister in jugoslovanski veleposlanik.

Zaključna tema Gorjupovih dnevov Slovenski časnikarji o novinarski etiki

RADENCI — Noben časnikar ne more reči, da obvešča objektivno. Vsakdo ima nujno do resničnosti svojstven in celo enkraten pristop, ki ga poleg značajskih in drugih osebnih značilnosti sooblikujejo tudi objektivne razmere, v katerih deluje. S tem pa ni rečeno, da je idejo o objektivnem obveščanju treba opustiti. Gre pač za ideal, ki ga je mogoče in potrebno zasledovati ter uresničevati, kakor je treba tudi ugotoviti, da so različne družbene ureditve objektivnemu obveščanju različno naklonjene.

Takšna in podobna razmišljanja so se razpredala v Radencih na včerajšnjem tretjem in zaključnem izmed Gorjupovih dni, na katerih so se slovenski novinarji letos zbrali že devetitič. Osrednja tema včerajšnjih pogovorov je namreč bila etika javne besede. Uvodni poročili sta prispevali znana komentatorka ljubljanskega Dela Mojca Drčar - Murko in profesor na fakulteti za sociologijo, novinarstvo in politične vede v Ljubljani dr. Slavko Spichal. Prva je ugotovila, da se jugoslovanskim in še zlasti slovenskim novinarjem ob vse večji samostojnosti danes živo zastavljajo problemi poklicne etike, se pravi osebnih odločitev in stališč v opravljanju poklica. Opozorila je med drugim na napake, ki jih novinarji delajo, ko ne zavzemajo kritičnega odnosa do tako imenovane »političnega jezika«, ki je večkrat sinonim za nejasno poročanje oziroma za raznovrstna podtikanja in namigovanja. Govornica je pri tem omenila, da bi moral biti kodeks Društva jugoslovanskih novinarjev v kratkem

izpopolnjen, za kar so slovenski časnikarji že iznesli svoje predloge.

Dr. Spichal je povedal, da je jugoslovansko novinarstvo zapustilo model ideološko-retoričnega obveščanja in da se približuje tržnemu modelu, za katerega je informiranje predvsem posredovanje znanja. To pa še zdaleč ni sistem demokratičnega obveščanja, v katerem bi moral dejavno sodelovati vsak državljan. Sicer pa je dr. Spichal podčrtal, da je model demokratičnega obveščanja ideal, kateremu se je mogoče približati, ne pa ga povsem uresničiti, podobno kot velja za objektivnost poročanja.

Izvajanja obeh poročevalcev so izzvala dokaj zanimivo razpravo, v kateri je med drugim prišla do izraza potreba po obravnavanju konkretnih situacij, v katerih delujejo slovenski novinarji. Mogoče bodo za to nudili priložnost čez leto dni prihodnji, t. j. 10. Gorjupovi dnevi. Gre za predlog, ki ga je osvojil predsednik Društva slovenskih novinarjev Boris Bergant v govoru, s katerim je včeraj popoldne sklenil tridnevni posvet v Radencih.

MARTIN BRECELJ

Odkrili hašiš

IMPERIA — Finančna straža je zaplenila v Sanremu 1.200 kilogramov hašiša v vrednosti 1,5 milijarde lir, ki je bil skrit na neki ribiški ladji. Nadaljnjih 151 kilogramov hašiša so odkrili na tovornjaku, ki je privozil iz Francije. Aretiranih je bilo okrog 15 oseb.

● Nujen sporazum o ribolovu

NADALJEVANJE S 1. STRANI

je rib manj kot nekoč. Nenehno vdiranje italijanskih ladij povzroča hude odpore predvsem v Dalmaciji, med tamkajšnjimi ribiški gospodarstvi, ki so v primerjavi z italijanskimi, iz tehničnega vidika precej skromno opremljena.

Iz vsega tega izhaja, da je globalni sporazum o ribolovu na Jadranu nujno potreben. Pogajalci in strokovnjaki obeh držav so že nekaj let na delu za rešitev te zelo zapletene situacije ter so si za glavni cilj zadali ustanovitev ene ali več italijansko-jugoslovanskih mešanih družb. Dosegli so že neke vrste hipotezo sporazuma, zaradi nekaterih odpora v obeh straneh pa so do sedaj dobri nameni (žal) ostali samo na papirju. Ladje teh družb bi lahko z določenimi omejitvami ribarile v obeh državah (dejansko predvsem v jugoslovanskih vodah), z mešanimi posadkami in s sodobno italijansko tehnologijo.

Ustanovitev mešanih družb pa odpira tudi nekaj problemov, ki so baje do sedaj preprečili rešitev tega vprašanja. Jugoslovani zahtevajo, naj bi ribiške ladje ne presegle določene tonaže, čemur onkraj Jadrana nasprotujejo. Povsem odprta pa so vprašanja, komu bo

namenjen ulov, kako bo s porazdelitvijo dobička v odnosu z naložbami, kakšne bodo sankcije za kršitelje sporazuma in ne nazadnje, kje bodo te mešane družbe imele svoj pravni sedež, na tem ali na onem bregu Jadrana. Jugoslovani predlagajo Zadar, Italijani pa, kot kaže, Ancono.

Vprašanje, kot vidimo, ni tako lahko kot zglada na prvi pogled, v interesu enega in drugega pa je vsekakor podpis sporazuma in da se torej ta nepotrebna »vojna« čimprej konča. Vsakdo, kot se vedno dogaja pri podobnih delikatnih pogajanjih, bo moral nekaj popustiti, tako da bodo skupni interesi prevladali nad parcialnimi, ki se žal redno in pogosto pojavljajo na obeh straneh. Rim je bil dolgo let v polemiki s Tunizijo zaradi stalnih vdiranja ribiških ladij s Sicilije v tunizijske teritorialne vode. Nekajkrat je prišlo do hudih incidentov (dva mrtva in nekaj desetih ranjenih), zaplembe ladij in globe so se vrstile kot na tekočem traku. Na koncu je prevladala dobra politična volja obeh držav, ki sta po naporih in nelahkih pogajanjih dosegli sporazum. Sedaj je napačil čas, da podobni sporazum podpišeta tudi Italija in Jugoslavija.

SANDRO TENACE

Kuvajt razkril ozadnje prodaje orožja ZDA Iranu

NEW YORK — Ameriški predsednik Reagan se je zamen zatekel v Camp David, kjer naj bi imel nekaj trenutkov miru pred »operacijo Iran«. Senatska komisija za varnostna vprašanja je tja poslala pismeno kritiko, ker je v zadevi dobave orožja Iranu oviral zasliševanje prič, svojih najtesnejših sodelavcev, začeniši z direktorjem CIA.

»Prodaja orožja Iranu je polomija za ameriško upravo,« piše v Londonu tiskani kuvajtski dnevnik Al Qabas. »ZDA in Izrael sta po različnih, vzporednih ali navzkrižnih poteh razvili tajne stike z Iranom. Čeprav sta ju vodili različni nagibi, sta se njuna vlakla zaletela in je iztirila ameriška lokomotiva.«

Po pisanju tega časnika je Izrael v zadnjih petih letih in pol prodal Iranu za 5 milijard dolarjev orožja. Za posrednika si je izbral dva iranska begunca. Eden izmed njiju je ZDA sporočil iransko pripravljenost na pogovore. Ko je bilo vse dogovorjeno, se je šef sveta za državno varnost Robert McFarlane letos v Londonu sestal z iranskimi funkcionarji, ki so najprej zahtevali, da ZDA pošljejo orožje, za katerega je že šah plačal 750 milijonov dolarjev.

Amerikanci so se za takšen korak odločili zato, da bi bil Iran neobčutljiv za sovjetsko »dvorjenje«.

Reagan je izraelsko kupčijo prepovedal, češ da Iranci ne bi več imeli interesa, nadaljevati pogovor z ZDA. Novica je obšla svet, v težavah pa ni

samo Reagan, ampak tudi sodelovanju z ZDA naklonjeni Iranci.

Velikodušna pomoč SFRJ za odpravo lakote v svetu

BEOGRAD — V zadnjih petih letih je Jugoslavija razvitim in državam v razvoju, ki jih je prizadela lakota, poslala ekonomsko pomoč v vrednosti približno 36 milijonov dolarjev. V glavnem gre za pomoč v hrani, kmetijskih strojih in kapitalni opremljeni. V tem obdobju je Jugoslavija zagotovila tudi dodatno človekoljubno pomoč približno tri milijone dolarjev. Ob vsem tem je omenjenim državam omogočila tudi izkoriščanje posojil pod ugodnimi pogoji predvsem za nabavo kapitalne opreme.

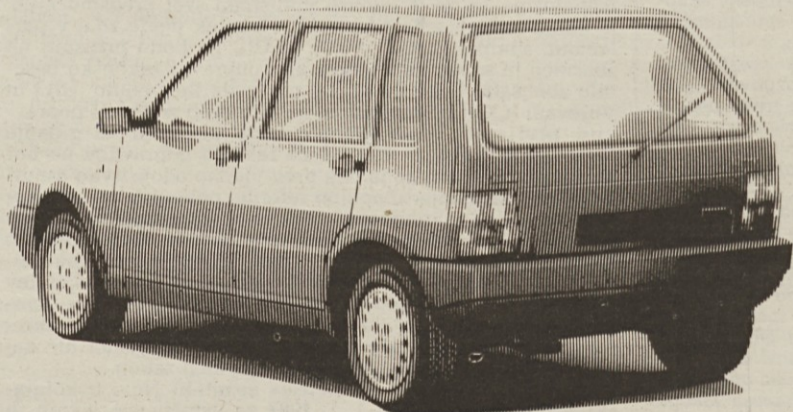
To je med drugim rečeno v poročilu zveznega komiteja za kmetijstvo. Dvostransko pomoč Jugoslavija uresničuje tudi prek solidarnostnega sklada z neuvršenimi in državami v razvoju. S posredovanjem tega sklada se je Jugoslavija vključila tudi v akcijo organizacije ZN za prehrano in kmetijstvo, za uničenje kobilic v afriških državah. V ta namen je zagotovila pomoč v višini 25,5 milijona dinarjev za nakup kmetijskih škroplilnic.

Proslavimo

2 milijona prodanih avtomobilov Uno

NAJBOLJ ISKAN AVTOMOBIL V ITALIJI ... POSKUSI GA TUDI TI!

Ob tej priložnosti je v tržaških podružnicah in poslovalnici Fiata
VAŠ STARI AVTOMOBIL VEČ VREDEN

14 modelov
3 in 5 vrat; z
dizelskimi in bencinskimi motorji
Od 7.380.000* lir dalje

* plus IVA in postavitev na cesto

ANTONIO GRANDI s.p.a. - Ul. Flavia 120 - Tel.: 040/281166

PLAHUTA G. & C. s.n.c. - Ul. Flavia 104 - Tel.: 040/827231

TRIESTE AUTOMOBILI s.r.l. - Ul. dei Giacinti 2 - Tel.: 040/411950

POSLOVALNICA FIAT - Ul. Campo Marzio 18 - Tel.: 040/723094

FIAT

V Drežnici pri Kobaridu

Danes velika slovesnost Simonu Gregorčiču v spomin

KOBARID — Danes bo ob 17. uri v Drežnici pri Kobaridu osrednja spominska slovesnost ob 80-letnici smrti pesnika Simonu Gregorčiču. Slovesnost bo tudi zaključila številne spominske svečanosti, ki so se Gregorčiču v čast vršile po vsej Primorski.

Slovesnost, na kateri bo spregovoril Ciril Zlobec, bo v neposrednem prenosu oddajala tudi RTV Ljubljana.

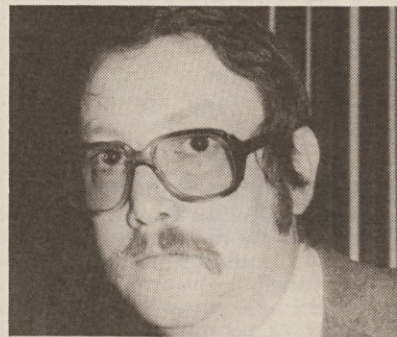
Na sliki spomenik Simonu Gregorčiču v Kobaridu

Nova ravnovesja v vodstvu PSI: prekinili preverjanje na Deželi

VIDEM — Politično preverjanje na deželni ravni je bilo zaenkrat zamrznjeno; v socialističnih vrstah je namreč prišlo do spremembe v razmerju sil med različnimi komponentami, zaradi česar je bilo potrebno zaustaviti sedanje preverjanje; ne gre namreč pozabiti, da so ga zahtevali prav socialisti.

V petek zvečer je namreč v Vidmu prišlo do sporazuma med novo notranjo komponento, ki se sklicuje na vsedržavnega tajnika Craxija (na deželni ravni se prepoznava s stališči podpredsednika deželnega odbora F-JK Renzullija) in drugo reformistično strujo, ki ji načeljuje bivši predsednik deželnega sveta F-JK Arnaldo Pittoni. Posledica tega sporazuma je bila prekinitev političnega preverjanja z ostalimi strankami šeststrankarskega zavezništva, ki jo je zahteval, kot rečeno, deželni tajnik PSI Gianfranco Trombetta.

Socialistično vodstvo je torej zaprosilo za krajši premor, v bistvu pa mu bo služil za notranje »preštevanje«, saj je Renzullijeva komponenta po sporazumu s Pittonijevo v bistvu v večini v

Gabriele Renzulli

strankinem deželnem vodstvu, ki bi se moralo ponovno sestati prav jutri.

Vse kaže, da ti notranji premiki v socialistični stranki v Deželi ne gredo neopazno v strankinem vsedržavnem vodstvu. V prejšnjih dneh je Renzullija, deželnega odbornika Carboneja in deželnega svetovalca Sara sprejel strankin vsedržavni podtajnik Martelli, v torek pa se bodo podali v Rim predstavniki Pittonijeve komponente

Francesco De Carli

(v njej so tudi bivši predsednik deželnega sveta F-JK Manzon iz Pordenona, tržiški občinski svetovalec Maiani, odv. Devetag iz Gorice in Pocher iz Vidma).

V PSI je bila torej ustanovljena nova reformistična komponenta, katere cilj pa ni razbitje stranke, ampak iskanje sporazuma s komponento poslanca De Carlija in deželnega tajnika Trombette.

Most Trst - Trento še stoji

Vojmir Tavčar

Priznati moram, najprej mi je šlo na smeh. Zelo me je zabavala trditev, da je Slovenska skupnost še pred 15 leti privilegirala predvsem »rdeče«, titovce, odtlej pa skuša, s prožno in nebolečo politiko, vkrcati na lastno barko z narodnostno zastavo (seveda belo, rdečo in plavo) vse: kominformiste, katolike, obogatele »belčke«, podvržene dominantnim italijanskim razredom.

Mislil, da mi prijatelji SSK ne bodo zamerili, če me je cvetka (resnici na ljubo ena od mnogih), ki se je pojavila v zadnji številki tednika Europeo, spravila v dobro voljo. Bilo je vse preveč neumno, da bi se človek vznejevoljil. Dejansko sem v članku, izpod zajedljivega a tudi nedokumentiranega peresa Pialuise Bianco, odkril vrsto novih potez naše manjšine, ki jih nisem poznal. Že iz naslova sem zvedel, da smo zelo uspešni, da delamo iz ljubezni (najbrž do matične domovine), pa tudi (glej, glej) za dinarje, v članku pa sem ugotovil še, da smo »trmasti podjetniki, izučeni železne politične discipline« in da smo s temi kvaliteta »ne naredili mojstrsko potezo«. Z nami pa je Slovenija izigrala ostale jugoslovanske republike (»revnejše in manj zvite«) v tekmi za donosno obmejno blagovno izmenjavo. Zmagala pa je, ker je lahko računala, tostran meje, na važen adut: »močno in superorganizirano narodnostno skupnost«. Zaradi teh vezi ter gospodarske uspeš-

nosti, katere profit financira naš etnični in politični vzpon, smo lahko preživeli brez škode razvrednotenja dinarja in ostale jugoslovanske gospodarske ukrepe. Nekatera naša podjetja so doživela izreden uspeh, nekatera, kot Cisa, ki jo vodi Italijan Luciano Proglia, kot longa manus ljubljanske Emone (ki je sicer večinoma v sovjetskih rokah) pa stremijo celo za Sesljskim zalivom. Mar se bodo kozaški konji napajali ob severnojadranski obali?

Avtorica nam v isti številki tednika prikazuje Trst kot ptiča feniksa, ki je bil že večkrat na robu propada in vselej je od mrtvih vstal s tem, da se je s kameleonsko spretnostjo prilagodil novim situacijam. In tako namesto burje v mestu piše vse močnejši veter blagostanja. V tem okviru deluje napadalna mikroburžoazija-Slovenci (»trmasti, superorganizirani, vzhodnjaški kalvinisti, ki so zrasli iz nič«).

Avtorica nam očitno priznava velike sposobnosti, pa čeprav so vprežene v voz zla, saj v srcu še vedno stremimo za Trstom, sedmo federativno, in z zidov perifernih četrti nismo zbrisali grozečega Trst je naš. No, navzlic vsej spretnosti pa naj bi delali (naj mi matična domovina ne zameri) za razvrednotene dinarčke namesto za vendarle bolj solidne lirce.

Še dobro, da smo se tokrat izognili mostu med Trstom in Trentom, čeprav vsebinsko nismo daleč. Že spet dokaz, da Giampaolo Pansa ni pretiraval.

Slovenijales, Lesna industrija Idrija, n. sol. o. 65281 Spodnja Idrija, tel.: 065/71-855

SAMO DVE MOŽNOSTI STA, DA ZVESTE, KAJ JE TO - ARK: DA PREBERETE TA OGLAS, ALI DA OBIŠČETE IDRIJO!

Predlagamo vam oboje. Najprej pisana beseda, potem pa obisk in preverjanje »v živo«.

Leta 1769 so v Idriji zgradili za tiste čase prav mogočno stavbo rudniškega magazina, v katerem so shranjevali predvsem žito in hrano, s katero so plačevali rudarje. V ogromni obokani veži, z izhodom na obe strani, so 140 let rudarji podstavljali pod »štulo« vreče, v katere so jim odmerjali njihov delež žita. Tako je bilo do leta 1909. Po vojni so preselili v stavbo knjižnico, galerijo, mladinski klub itd. Tretjega julija letos pa so prizadevni delavci Lesne industrije Idrija stavbo prenovili in v pritličju, pod mogočnimi oboki, uredili enega najlepših prodajnih salonov pohištva pri nas.

Danes salon, ki se ponaša z imenom ARK, ponuja poleg resnično velike izbire

idrijskega pohištva, še kristal iz Rogaške Slatine, konsignacijski audio in video program ljubljanskega Contala, znamenite idrijske čipke, oblazinjeno pohištvo novogoriškega Mebla, izdelke kamniške Ideje.

Salon ARK stoji tu zaradi vas!

Ko boste stali pred njim, vstopite in se prepričajte:

- kar je razstavljeno, si lahko podrobno ogledate
- kar vas zanima, lahko mirno vprašate
- če kaj pogrešate, vprašajte po prospektih
- kar potrebujete in kar vam je všeč, lahko kupite

Salon je odprt:

vsak delovnik: od 8. do 19. ure

vsako soboto: od 8. do 18. ure

vsako nedeljo: od 9. do 15. ure

(Kaj takega se lahko primeri samo v Idriji!)

Iz dnevnika slovenskega kulturnega delavca

Šesti dan petek, 17. oktobra.

Navsezgodaj pretipkam sinopsis za G. S. in ga nesem preko ulice fotokopirat. Na lastni-kovem obrazu vidim posmeh, saj mu dam zaslužiti samo devetdeset dinarjev... on je, kot vsi njegove baže, umetnik, ne jaz... vesel sem, da grem iz Ljubljane. Najprej v L., kjer sta A. in S. Zmenili smo se, da gremo najprej v Lipico, potem v Trst na premiero. Povabil ju bom s seboj, A. bo razumela, S. pa naj vidi nekaj, kar morda ne bo nikoli več. Na Vrhnikih, pod Stampetovim mostom, se megla razkadi. Sonce, sonce, sonce!

A. in S. sta presenečena nad kupom lepih prospektov, ki jima jih prinesem. S. razlagam (je »rajhovski« Nemeč, ki pa živi od malega v Švici), kaj nam pomeni lipov list. In kakšne težave je povzročil, ko se je pojavil. V Lipici ni običajnega vrveža. Le nekaj avtobusov z izletniki iz južnih republik (ki jih bolj zanimajo tržaški magacini), nekaj starejših Nemečev, nekaj Italijanov. Toplo in spokojno.

A. in S. odideta na organiziran ogled, sam ostanem na klopci pred vhodom. Nenadoma priženejo mimo čredo mladih lipicancev. In me v trenutku prešine: res so plemenite živali, še v čredi se ne vedejo — kot čreda! Res so, vsak zase, nekaj posebnega, enkratnega, neponovljivega. **Nestrpne slovenske živali** (E. Kocbek). A. in S. prideta navdušena. Poskušam jima povedati še nekaj reči, za katere vem, da jih uradni ogled zamolči. Recimo, kako so neki umni oblastniki, v nekem neumnem času, skušali Lipico razprodati. Čez mejo pridemo brez čakanja in brez vprašanj: čeprav imamo tri različne potne liste in terorizma pošteno straši po zahodni Evropi in njenih

belih stolpih (S. Kosovel). Pokrajina tudi na italijanski strani vsa rdeča od ruja. Slovenske barve: rdeči ruj, belo kamenje, modro nebo. In italijanska varianta: rdeči ruj, zeleni bori, vmes spet belo kamenje. Za Trebčami zeva-joča rana bodoče avtoceste, brezobzirno potegnjena skozi ruj, bore in kamenje proti obzorju, nebu in Nanosu. A. in S. utihneta: uživata, premišljujeta, sta samo do ušes zaljubljena?

Na Opčinah se ustavimo na tistem ovinku, pod katerim leži Trst s predmestji kot na dlan. Govorim jima o Rilkeju in Devinu. A. pove, kako se njen mlajši brat, moj nečak M., mora učiti na pamet Rilkeja. Kako ga nič ne razume. Šole so povsod enako brezupne. Uživamo v sončnem zahodu. Morje je sivo od meglic in strdasto od sonca.

Spodaj na obali, skoraj pozabljena slika: **Piazza Unità. Med tisočglavo množico jugovičev, ki so obloženi z zavitki, zavoji, torbami, culami, žaklji, kovčki, cekarji in nahrbtniki...** (Bojan Štih, Izgubljeni sin na trgu Svetega Jakoba (Campo San Giacomo). Komaj najdemo odprt barček (veliko jih je zaprtih zaradi počitnic, niso, ti italijanski prodajalci kapučina in osvežilnih pijač, kot naši oštriji, ki toliko zaslužijo, da gredo mirno sredi sezone na dopust in imajo odprto v povprečju samo še tri ali štiri dni na teden). Popijemo kapučino. A. in S. se odločita, da ne gresta v gledališče. Dobimo se po predstavi. Sam se odpeljem do ulice Petronio. Na bližnjem trgu najdem prostor za avto (navkljub Kantovim dokazom o neeksistenci boga rečem: Bog, če si, bom tu našel prazen parkirni prostor! Našel sem ga!). Potem izmenjam nekaj besed z A. I. in D. D. (ki imata še dva sorodnika za v teater). Odidem malo navzdol in opazujem trgovski boom, ki se odvija med jugoviči in triestini. Naredi se topla, sredozemska noč. Na poti proti barčku, kamor, kdo ve zakaj,

tako vztrajno hodijo ljubljanski kritiki (in kamor hodimo tudi njihovi sopotniki...) srečam najprej igralko D. Č., nato še prijatelj V. P. Skleneva, da greva takoj na klepet v tisti barček, ki je še brez predpremiere slovenske posadke. O B. S. govori V. P. ve reči, ki jih zve v svoji novinarski okolici), o teatru, o premieri, o mojem in njegovem delu, o njegovem dvome-sečnem vnuku. Lokal se polni, treba bo oditi preko ulice in okoli vogala, nekaj korakov navzgor in v predverje stavbe, ki me, zaradi svoje arhitektonske golote in hladu, vedno znova neprijetno stresa. V njej pa običajni vrvež; nekaj več znanih obrazov, saj so prišli gledat predstavo tudi igralci iz režiserjevega matičnega gledališča; redka pozornost med ljudmi, ki, vsaj v drugih hišah, vedno bolj mrzko opravljajo svoje poslanstvo. Nekaj besed z ravnateljem; nervozen je, še bolj kot ponavadi; nekaj, začuda, prijaznih stavkov z B. H., potem mučna resnica iz ust I. L., na katerem je, kot pravi neka domisljica, najlepša njegova žena, da so me v njegovem teatru pospravili. Kar slutiš, plane z ostrino na dan, ko postane res. Pa kaj mu morem, jegulji jeguljasti. Morda je celo bolje tako. Se bom njegovemu teatru v širokem loku izognil, vse skupaj čimprej pozabil. Nato prazen klepetec (ali pa tudi ne) z N. Z. Zgoraj, pred dvorano, kot v režiserjevem matičnem gledališču: majice, bedži... dam ovojnico s sinopsisoma G. S.; ob njem je tudi smejoča se M. K. Sedim skupaj z V. T. in njegovom, za svoja leta preveč resno, hčerko. Potem prvo dejanje: začetek ne preveč bleščeč, nato pa začne rasti Cankarjeva igra v oster in bleščeč klobčič intrig in protiintrig; konec dejanja (oz. dveh dejanj) že v silovitem (morda presilovitem?) tempu. V odmoru pogovor z M. Č. — zato tudi ideja za ta zapis. Nazaj v dvorano. V nov silovit tempo (a publika mlačna, premlačna!) in finale, s strašno pomenljivo vrvjo (lasom, zanko, bičem, kačo...) in Cavazzovo briljanco inteligence. Po predstavi besede, besede, besede. Skušam nekomu nekaj dopovedati, ne gre.

Sedem dni v oktobru

Denis Poniž

Nenadoma se ovem, da je G. S. odšel. A. in S. že čakata. Gremo! Na bloku smo točno ob uri strahov. Nekaj gastarbajterjev odpira svoje nabite prtljažnike. Blišč in beda zdomstva! Ob tri četrt na eno smo v L. Dolgo ne zaspim.

Sedmi dan sobota, 18. oktobra.

Ob tri četrt na osem me zbudi sonce in ptice. Bo res zgodnja zima? Dopoldne sam v sadovnjaku, sedim skoraj pol ure v krošnji jablane in se sončim. Mir motijo samo povzpnetniki na sosednji parceli, ki nekaj zabijajo okoli svoje prigoljufane hiše. Ona je nečakinja predsednika občinske skupščine, zato lahko gradita mimo vseh odločb in zakonov. V rezervatu naravnega jezera, na najboljši kmečki zemlji. Quo vadis, corruptia? In mi nenadoma postane jasno to, česar nisem mogel zvečer, po premieri dopovedati sebi in N. Z. Da je — nagonski vzgib, tudi zato, ker se silim redno brati Cankarja in o Cankarju — resnica Narodovega blagra pravzaprav v veliki in preišljeni Cankarjevi pte-gavščini, skoraj pobalinski v preproščini trika: Narodov blagor ni komedija o **tistih lepih časih**, marveč komedija o **teh lepih časih**, ki se trudijo iz Cankarja potegniti nekaj, kar ni resnica te igre. Cankar se ni igral s svojimi sodobniki, Cankar se je igral z nami! Cankar se igra s sleherno družino glumačev, s sleherno generacijo gledalcev in kritikov, ki doživlja novo postavitev komedije. Zato pa toliko postavitev te drame. V to smer je, brez dvoma, šel drugi del sinočnje predstave, po odmoru. Po kosilu si dovolim razkošje in v ležalniku preberem zadnje scene igre. Naredim si nekaj zapiskov: rad bi v bližnji bodočnosti igro analiziral iz teh hipotez. Potem preberem še spremni tekst v gledališkem listu, delo prijatelja, dramaturga predstave, I. S. Oko se ustavi na stavku: **»Novi narod ljudi je svobodna asociacija proizvajalcev, samoupravljalcev.«**

Dopoldne smo spet v sadovnjaku, ampak A. in S. nista iz garaškega testa. Ali pa so ju dotokli izpiti na kapitalističnih fakultetah (ona medicina, on računalništvo). Tam namreč ni šale. Tam se ne more vpisati vsakdo, tudi samo s končano osnovno šolo. Elita duha je morda cinična institucija, a je tudi nujno potrebna. V mraku končamo z delom. Napovedujejo dež in deževje. Nekaj jabolk bo ostalo na drevju. Naj. Za ptice in verice, ose in mravlje. S. se v kleti čudi: ni še videl toliko in tako razno-

vrstnih jabolk na kupu. Tudi meni se že počasi meša od kvantitete.

Zvečer ju peljem v Ljubljano in na vlak za domovino. Še prej poiščem pesniške zbirke M. K. (v L. imam del svoje knjižnice); z veseljem ugotovim, da imam vse. Napisal naj bi spremno besedo k izboru njegovih pesmi; pesmi tudi izbral in uredil. Žal mi je, da se v Trstu nisva uspela pogovoriti; vem, premiera ga je skrbel. To namreč ni bila predstava za narod; pa je Cankar sploh za narod? Že cinični pesnik B. V. je namreč v svoji monografiji Ivan Cankar (1937) ugotovil, da Slovenci cankarjanskega pisarja in cankarjanskega duha ne marajo. Smo vnuki svojih dedov? Še enkrat pozorno preberem spis I. S. Zdaj razumem manj kot prvič; krivda je verjetno pri meni.

Po poti v Ljubljano, pasje mraz je, blede kocbekovska luna na rezkem nebu, molčimo. Ljubljanska postaja, umazana in v prahu, neosvetljena. Zadnje (ali prve) naplavine orientalske folklorne. Pičkarjenje na vseh peronih. Vlak ima zamudo; ko pride, spoznamo, da je blazno nabasan. A. in S. bosta stala do Z. Dvanajst ur. Kaj hočemo, gastarbajterski vlak. Blišč in beda. A vseeno mi ni prijetno, ko ju pustim, stisnjena s prtljago k straniščnim vratom. Spet pičkarjenje, pljunki, umazanija. Vlak tak, kot so vozili v času ruske državljanske vojne. Skoraj pobegnem k avtu.

Ko pridem domov, telefonski klic O. L. Zastavi mi dve filozofski vprašanji; skušam se zmazati s Cankarjem, ki živi v meni. Pa ne gre. Pred spanjem (nedelja je že) prelistam sobotno Delo. Zanimivo je, kako so reagirali v bratskih republikah na, po njihovem mnenju novo slovensko diverzijo, odločitev skupščine Društva slovenskih novinarjev, da novinarjev nekomunistov nihče ne more zavezovati po marksistično-leninističnem kodeksu. Boris Bergant v intervjuju odgovarja resno in kritično; je to dovolj? Potem še preberem, članek je delo J. P., da se Rim duši v avtih in smeteh. Ljubljana tudi. Nekaterne planetarne bolezni ne poznajo ideoloških in rasnih meja; grobnica je (bo) skupna, ena, nedeljiva. Bi danes Cankar pisal, bi se komedijantil s planetarnim blagrom?

Se spomnim, kar mi je včeraj povedal V. P.: nihče ne ve, kdaj in kje bodo pokopali B. Š. A. in S. sta že nekje v Avstriji. Tržaška predstava Narodovega blagra je že zgodovina. B. Š. je samo še trden, možat, neizrekljivo skrivnostni spomin.

PRED IZIDOM

JADRANSKI KOLEDAR 1987

- LETOŠNJA ZBIRKA
- JADRANSKI KOLEDAR, zbornik 1987
  - Marija Vojskovič TRŽAČANI, spominska proza
  - Graham Greene TRETJI ČLOVEK, roman
  - Dr. Srečko Herman PRVA POMOČ, priročnik
  - STENSKI KOLEDAR ZTT z narodnimi motivi

CENA ZBIRKE 25.000 LIR
NAROČITE SE PRAVOČASNO

Naročnina: mesečna 12.000 lir - celoletna 140.000 lir; v SFRJ številka 120 - din, naročnina za zasebnike mesečno 350 - din, letno 3.500 -; za organizacije in podjetja mesečno 500 -; letno nedeljski 1.200 - din.

Poštni tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska, Trst 13512348

Za SFRJ - žiro račun 50101-603-45361
ADIT - DZS 61000 Ljubljana
Kardeljeva 8/II. nad. - telefon 223023

Oglaš - Ob delavnih trgovski 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 50.000 lir, Finančni in legalni oglasi 3.350 lir za mm višine v širini enega stolpca. Mali oglasi 650 lir beseda. Ob praznikih povisek 20%. IVA 18%. Osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. Oglasi iz dežele Furlanije-Julijske krajine se naročajo pri oglašnem oddelku PUBLIEST - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 775275, tix 460270 EST I, iz vseh drugih dežel v Italiji pri podružnicah SPI.

primorski dnevnik

23. novembra 1986

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 764832 (4 linije) - Tix 460270
GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 83382 - 85723
CEDAD - Stretta De Rubeis 20
Tel. (0432) 731190

Odgovorni urednik Bogumil Samsa

Izdaja in tiska ZTT Trst

Član italijanske zveze časopišnih založnikov FIEG

Včeraj zgodaj zjutraj na avtocesti med Turinom in Aosto Trčenje med kamionom TIR in kombijem: sedem mrtvih

TURIN — Na avtocesti Turin - Ivrea - Aosta se je zgodila včeraj zjutraj strahovita prometna nesreča, v kateri je bilo ob življenje kar sedem oseb, pet moških, ženska in dekle. Povzročil jo je tovorni orjak TIR, kar bo še razbohotilo že itak vroče polemike okrog voznikov teh tovornjakov in trvdik, za katere delajo.

Tragedija se je odvila natanko ob 7.25. TIR francoske registracije, nato-vorjen z metriskim blagom, ki ga je upravljal 46-letni Jacques Crosset, je vozil proti Turinu: ko je privozil do odcepa za avtocesto Turin - Milan, ki

je med izhodnima postajama Ivrea in Scarmagno, ga je začelo zanašati v levo, potem pa je podrl desno ograjo (guard-rail) in zavozil na nasprotno stezo prav v trenutku, ko je v obratni smeri pribrel kombi fiat ducato. Trčenje je bilo strašno. TIR se je prevrnil na levi bok in je obtičal med zelenjem ob cesti, a šoferju je uspelo skočiti iz kabine hip pred izbruhom požara; furgon pa so takoj po trčenju zajeli plameni, ki so preprečili drugim avtomobilistom, da bi priskočili na pomoč nesrečnikom. Dve trupli je vrglo iz vozila na asfalt, pet pa jih je ostalo vkle-

njenih v razbitine in našli so jih zoglelena.

Zrtve so bile namenjene na Škotsko, kjer naj bi si z ondotnim skupnim prijateljem privoščile nekaj dni oddiha in lova (kombi je za sabo vlekel malo prikolico z živežem, oblačili, lovskimi puškami in nekaj plinskimi jeklenkami). Njihova imena: Roberto Pecorari (41 let) in hči Daniela ter Gianfranco Pagani (38), vsi trije iz Pera pri Milanu, Loredana Secci (37) iz zaselka Cerchiato pri Peru, Renzo Ambrella (37) iz Paderna Dugana ter Mario Lumini (63) in sin Nicola (25) iz Cusana Milana.

Cesta je bila mokra, vidljivost pa dobra. Francoski šofer, ki so ga aretirali pod obtožbo večkratnega nena-mernega umora, je v solzah pojasnil policiji, da se je cesta nekoliko spuščala, zaradi česar je prikolica »pritisnila« na kabino; nekajkrat je pritisnil na zavore, to pa je bilo usodno. Vozil je od treh ponoči in bil namenjen v Vercelli, od koder bi moral nadaljevati vožnjo do Neaplja. Pomožnega šoferja seveda ni bilo, kot se prepogosto dogaja, to pa bo zaostrilo probleme okrog tovrstnih mednarodnih prevozov, ki neposredno zadevajo avtoprevoznike trvdike, oziroma naglico, ki jo oddaje pošiljk narekujejo voznikom. Predvsem zaslužek, torej, šele potem pa skrb za človekovo življenje. In vendar bi ta morala imeti prednost pred sicer upravičenimi zahtevami »avtonomnih« prevoznikov, ki bodo od jutri pa do torka spet prekrizali roke iz protesta proti znanemu dekretu Signorile-Nicolazzi (člani CGIL, CISL in UIL obsojajo ta protest).

Prikolica tovornjaka, ki je povzročil grozno nesrečo, je po trčenju obležala na levem boku (Telefoto AP)

Pogovori o financiranju dejavnosti italijanske manjšine v Jugoslaviji

LJUBLJANA — Včeraj je bila v prostorih skupščine SR Slovenije seja komisije SR Slovenije in SR Hrvatske za spremljanje realizacije dogovorjenih načel financiranja in programa dejavnosti časopišno-založniške delovne organizacije »Edit«, italijanske Unije, italijanske Drame s sedeži na Reki in Centra za zgodovinske raziskave Rovinj. Na komisiji so med drugim ocenili možnost za pokritje izgub, ki jih našteje institucije prikazujejo za letošnje leto in obravnavali njihove programe za leto 1987. Italijanske institucije z Reke in iz Rovinja pokrivajo s svojo dejavnostjo tudi interese pripadnikov italijanske narodnosti v Sloveniji. (dd)

■ BEOGRAD — V Jugoslaviji naj bi do konca desetletja skorajda povsem zamenjali dosedanja papirnati denar. Novi bankovci bi imeli vodni žig in sodobne zaščitne znake pred ponarejalci. V Narodni banki Jugoslavije in Zavodu za izdelovanje denarja razmišljajo o bankovcih večje vrednosti, vendar za to še nimajo potrebnih soglasij. Zavod za tiskanje in kovanje denarja v Topčideru je eden najsoodobnejših na svetu. Lani so za nakup tuje opreme porabili 11 milijonov dolarjev.

Prispevek k varnosti nuklearke v Krškem

LJUBLJANA — Misija ASSET mednarodne agencije za atomsko energijo bo do 24. novembra do 5. decembra na obisku v jedrski elektrarni v Krškem. Po sporazumu med jugoslovansko vlado in mednarodno agencijo za atomsko energijo izpred 12 let je jedrska elektrarna Krško projekt agencije in leta lahko nadzira varno obratovanje te prve jugoslovanske nuklearke.

Ta mednarodna agencija, ki zlasti skrbi za miroljubno uporabo jedrske energije, v ta namen pa nudi tehnično pomoč državam v razvoju na tem področju, letos organizira novo obliko strokovne pomoči državam članicam, ki jo imenuje ASSET - skupina za analizo obratovalnih dogodkov pomembnih za varnost. Neuradno je IAEA januarja 1986 predlagala Jugoslaviji, da bi bila NE Krško prva jedrska elektrarna v svetu, katera obratovne dogodke bi analizirala ta skupina. Jugoslavija je na to pristala in

uradno zaprosila IAEA za tehnično pomoč ASSET.

Misija ASSET je skupina 6 strokovnjakov, ki imajo izkušnje iz analiz obratovalnih dogodkov. Pri delu misije bodo sodelovali tudi republiška inšpekcija za jedrsko varnost ter domači strokovnjaki. V skupini bo še opazovalec iz Italije, kjer je predvidena naslednja misija ASSET. Program misije ASSET je analiza obratovalnih dogodkov, ki so bili v JE Krško v letih 1983, 1984, 1985.

Obratovni dogodki so stanja elektrarne, ko pride do odpovedi opreme in ki v večini primerov povzročijo sproženje avtomatske ugasnitve reaktorja. Pri teh stanjih ne pride do sproščanja radioaktivnosti v prostore same elektrarne ali v okolje. Vendar so dogodki s projektom predvideni in po popravilu opreme lahko elektrarna ponovno normalno obratuje. (dd)

Zaradi delovanja ognjenika Mihare evakuirali prebivalce otoka Oshima

TOKIO — Z otoka Oshima, 120 km oddaljenega od Tokia, kjer je tamkajšnji ognjenik povsem nepričakovano začel bruhati pred sedmimi dnevi, so včeraj evakuirali 10.000 prebivalcev in 2.000 turistov.

Vulkan Mihara je visok 750 metrov in ima za seboj dolgo zgodbo. Nastal je 1777. leta in bil dejaven do pred 12 leti. Prve znake prebujanja so opazili 12. julija letos. Od takrat dalje so ga neprestano opazovali in napovedali močnejši izbruh razbeljene in žareče lave za 30. oktober.

Pred enim tednom je na vsem lepem začel bruhati lavo in prah do tri tisoč metrov visoko. Vulkanologi so napovedovali obnove njegovega delovanja, vendar ne v tako izraziti obliki. Ko so včeraj ob 16.17 zabeležili 182. potresni sunek tretje stopnje po japonski lestvici, (bruhanje lave je najmočnejše v zadnjih 200 letih) se je začelo stanje pripravljeno. Sunek je sprožil avtomate in ustavile so se vse železnice in podzemne železnice v Tokiu.

Vlada, pomorske oblasti in civilna samozaščita so takoj odredile evakuacijo in dale na voljo vso potrebno pomoč, zlasti ladje, trajekte in druga reševalna plovila. Izselitev je neposredno prenašala japonska televizija. Čeprav je potekala disciplinirano, je v tisti gneči zaradi infarkta umrl 74-letni moški.

Evakuirane osebe so začasno namestili v šolah in javnih ustanovah v japonskem glavnem mestu in nekaterih okoliških krajih.

Otok Oshima je zelo znan po vsej Japonski in je velik kot italijanski otok Elba. Do zadnjega izbruha je imel ognjenik samo eno žrelo, včeraj pa sta se ob njem odprla še dva nova, nekoliko manjša kraterja.

PORDENONSKI SEJEM FIERA DI PORDENONE

sejem motorjev

2. SALON AVTOMOBILOV MOTOCIKLOV AVTOMOBILSKIH DODATKOV OPREME

20. - 23. november 1986
URNIK:
ob delavnih: 16.00 - 22.00
sobota in nedelja: 9.30 - 22.00

SPORTNI AVTOMOBILI
PRIREDITVE
STARINSKI AVTOMOBILI
LETALA
SREČANJA S PILOTI

CRUP
Cassa di Fierissimo di Udine e Pordenone

Manufaktura PODOBNIK

OPČINE — Telefon 211090

big big najprimernejša miklavževa DARILA ZA OTROKE

Creation Summer

BUS 48

MOŠKA IN ŽENSKA OBLAČILA

ponudba jeans LEVI'S - S. W. mod. 615 46.900 lir
ponudba jeans LEVI'S - S. W. mod. 501 z gumbi 57.000 lir
moške in ženske pletenine po 15.000 lir

IN DRUGA MODNA OBLAČILA PO UGODNIH CENAH

Ulica Brigata Casale 96 (Altura) — Telefon 821393

S. A. C. A. T.

IMPORT - EXPORT
nadomestni deli za
FIAT - ZASTAVA - ALFA - LANCIA
in za tuje znamke avtomobilov

UL. SV. FRANČIŠKA 38 - TRST - TEL. 768667 - 772002

MOTOR BIKE

nadomestni in okrasni deli
oblačila za na motor in kolo najboljših znamk
avtorizirani prodajalec PIAGGIO in GILERA kolesa ATALA

Sesljan 54/A — Tel.: 291233 (prostorno parkirišče)

Cremcaffè

PRIMO ROVIS

NUDI PRAVIM LJUBITELJEM KAVE

1. bogato izbiro najboljših kave
2. kakovostno kavo po najugodnejši ceni
3. dnevno sveže praženo in surovo kavo
Pražena kava, ki jo hranite v zmrzovalniku ostane sveža kot na dan praženja

SKODELICA KAVE 500 LIR

Kavne mešanice CREMCAFFÈ so vam na razpolago v degustaciji na Trgu Goldoni št. 10 ter v vseh trgovinah, supermarketih in kavarnah